

— är ett distributionsproblem, utan fastmer ett problem om kraftverksekonomi. Så är t. e. fallet i Chicago, där en ganska vittomfattande omläggning från likström till växelström sammankopplats med utbyte av 25-periodiskt äldre och oekonomiskt kraftverksmaskineri mot modernt sådant för 60 per., varvid de nya växelströmsdistrikten utnyttjas för att skaffa dessa ombyggda stationer belastning. Ur denna synpunkt hade måhända varit önskvärdt, att kommissionens uppdrag ej formulerats i avgränsade frågor, vilkas besvarande utslutit eller åtminstone ej nödvändiggjort en behandling av de olika problemen intimare sammanhang. Det skulle hava erbjudit det allra största intresse att undersöka distributionsproblemet i samband med periodtalsomläggningen och reservfrågan, varvid måhända ekonomiska motiv framgått för åtgärder, vilka nu måste få mer karaktär av känslosaker.

Så som förhållandena nu ligga till, får man i systemfrågan, trots siffermaterialets mångfald, ett i någon mån osäkert intryck och känner sig ej fullt och helt gripen av kommissionens varma känslor för växelström i allmänhet och med hänsyn till Stockholms stad i synnerhet. Härtill bidrager måhända, att kommissionen i berömvärd försiktighet ej ingått på någon diskussion av kvicksilverlikriktarens framtidsmöjligheter samt att spärvägarnas kraftförsörjning, som f. n. till viss grad är sammankopplad med den borgerliga förbrukningen, ej ingått i kommissionens uppdrag. Premisserna hava härigenom ej blivit helt fullständiga. Likriktaren är som bekant

f. n. föremål för tillverkning endast av utländska firmor, vilket må vara ett acceptabelt motiv för att i detta sammanhang behandla den med viss återhållsamhet, även om det får antagas, att nämnda förhållande framdeles kan komma att undergå förändring. Å andra sidan råder nog intet tvivel om, att dess eventuella genombrott inom elektricitetsverkstekniken — liksom redan skett inom den elektriska spärvägstekniken — kommer att bliva av väsentligt inflytande på problemställningen likström-växelström. Redan nu kunna dessa apparater byggas i enheter, betydligt större än vad vid nuvarande system hittills här praktiserats. Kanske kommer emellertid likriktaren — där dess anpassning ej bindes av bestående förhållanden — att skapa sitt eget distributionssystem med annan utformning än motorgeneratorernas tunga stationer och omfattande kabelnät, ett system av lättare struktur och större elasticitet, närmare anslutande sig till distributionstekniken vid växelström.

Med utvecklingen av periodtalsfrågan i friskt minne må man emellertid ej förtänka kommissionen, att den ej här velat ge uttryck åt sin eventuella profetiska förståelse. Dess insats genom fastsländet av utvecklingens krav med hänsyn till de första frågorna i ordningen kan dessförutan anses betydelsefull nog. Resten hinner alltid i sinom tid ordnas, och om detta ordnande, som kommissionen själv förutsatt, lägges i elektricitetsverksledningens händer, torde inga förhastade beslut behöva befaras.

J. Körner.

SVENSKA TEKNOLOGFÖRENINGEN UNDER ÅR 1927.

I svenska ingenjörers minne torde väl år 1927 komma att länge kvarleva som det stora klang- och jubelåret i bästa bemärkelse. Den enhälliga och omedelbara hyllning, som i olika former bragtes vår tekniska högskola vid dess 100 års jubileum står för de deltagande som en vacker hågkomst för livet. Svenska teknologföreningens i anslutning till jubileumshögtidigheterna anordnade årsmöte var även ägnat att framhäva den kraftiga utveckling vårt tekniska liv undergått under de gångna 100 åren och den högskolebildade teknikerns betydelse för vårt land. Utan någon självförhåvelse lär vi väl även kunna sägas, att man vid jubileet fick ett starkt intryck av en varm uppskattning av ingenjörerna och deras arbete ej blott från industriens och affärlivets män, utan även från dem, som företråda olika vetenskapsgrenar med mycket äldre hävder än vår.

Genom samverkan mellan föreningens avdelning för Husbyggnadskonst samt Stockholms byggmästareföreningar anordnades 9—11 juni 1927 "Nordisk byggnadsdag" med ett synnerligen omfattande program och stor tillslutning från de nordiska länderna.

Trots en del extra kostnader i anledning av jubileet är föreningens ekonomi fortfarande tillfredsställande. Anslutningen av nya ledamöter har även varit god, såväl från äldre som yngre årgångar.

Civilingenjör Carlos Malméns testamentariska donation å 50 000 kr. har under året tillkommit föreningen. Genom insamling huvudsakligen bland föreningsledamöter har sammanbragts ett belopp av 85 000 kr. till tekniska högskolans studentårs byggnadsfond. Genom överenskommelse med fastighetsbolaget disponerar föreningen från hösten 1927 den våning 1 tr. upp i föreningshuset, som för några år sedan var upplåten till Teknisk tidskrift m. m. Meningen är att här iurenda rymliga biblio-

tekslokaler, varefter de nuvarande två biblioteksrummen komma att uthyras till Institutet för svensk utlandstjänst, varvid det av detta provisoriskt disponerade kommittérummet blir på nytt apterat som sådant.

Föreningen har under året avgivit officiella utlåtanden över Socialiseringsstyrelsens förslag rörande hissar i bostadshus m. m., förslag till ny förordning angående explosiva varor, fråga om ändrade bestämmelser angående formaliteterna vid sökande av patent, förslag om väg- och vattenbyggnadskårens omorganisation samt förslag om väg- och vattenbyggnadsväsendets omorganisation.

Vidare har ett antal utlåtanden expedierats till Sveriges maskinindustriföreningens standardiseringskommision i standardiseringsfrågor.

Bland avlätna skrivelser i övrigt är en underdånig framställning om anvisande av anslag för vissa betongundersökningar m. m. samt en dylik, expedierad tillsammans med ingenjörsvetenskapsakademien, om behovet av ökade anslag till reseunderstöd åt ingenjörer.

Av nyinkomna, ej slutbehandlade remissärenden må nämnas av Sveriges tegelindustriförening upprättat förslag till kvalitetsbestämmelser för taktegel, nya beräkningsnormer för ångpannor (fr. socialstyrelsen), 1926 års besparingsakkunniges förslag om vissa begränsningar rörande yrkesinspektionens statistik samt socialiseringsnämndens utlåtande rörande riktlinjer för en ny gruvlagstiftning.

På anmodan från den nybildade Internationella materialprovningssamfundningen har föreningen utsett en svensk representant i nämnda förenings ständiga delegation.

I förbundet för svensk upplysningsfilm har föreningen gått in som aktiv medlem.

Föreningen har varit inbjuden till åtskilliga in- och

utländska sammanslutningars årsmöten och jubileer, samt har bl. a. varit representerad vid högtidlighållande i Paris av 100-årsminnet av M. Berthelots födelse, vid Isolierstofftagning i Berlin och vid Tekniska föreningens i Hälsingborg 25-årsjubileum.

I anslutning till årsmötet hölls en sammankomst mellan representanter för de ledande nordiska ingenjörföreningarna och diskuterades därvid möjligheterna för läbördes samarbete i vissa frågor och utbyte av föredragshållare. En delegation har bildats av representanter för fem olika nordiska föreningar med uppdrag att verka för dylikt samarbete.

Föreningen har under året antagit en serie ändringar i stadgar och ordningsregler. Dessa förändringar äro dock i allmänhet ej av någon stor principiell innebörd, utan hava huvudsakligen inneburit en förbättrad utformning av bestämmelserna samt överlåtande av vissa befogenheter till styrelsen, i enlighet med redan förut tillämpad praxis. En nyhet är en stadgebestämmelse om val av hedersledamöter. En gradering av avgiften för ständigt ledamotkap har införts.

Föreningens organisationsfråga i övrigt är under handläggning i styrelsen, där en särskild delegation förberett densamma.

Ahlsells stipendium för året har tillkommit civilingenjör J. R. A. SÖDERGREN.

Ett stort antal affärsföretag och enskilda personer hava även under 1927 välvilligt till föreningen skänkt av dem innehavda aktier i teknologföreningens fastighetsaktiebolag. På grund härav äger föreningen vid årsskiftet 4 996 st. preferensaktier och 26 st. stamaktier i bolaget, representerande ett nominellt kapital av 502 200 kr. Bolagets hela aktiekapital är 562 000 kr.

Bland övriga gåvor, varmed föreningen riktats, märkas av dess ordförande donerade: två större oljemålningar och en bronsavgjutning av Sergels porträttmedaljong av Sven Rinman.

Fmn.

BESKRIVANDE GEOMETRIPROFESSUREN VID TEKNISKA HÖGSKOLAN.

Genom professor F. D. CARLSONS tillträde av professuren i högre matematisk analys vid Stockholms högskola har vid tekniska högskolan professorsbeställningen i beskrivande geometri blivit vakant. Förhållandet inbjuder osökt till prövning, huruvida undervisningen i detta ämne till sin omfattning och betydelse, sett i relation till övriga för den tekniska utbildningen grundläggande ämnen, matematik, fysik, hållfasthet m. m. numera är av den art, att enbart därav motiveras en professorsbeställning. Det är säkerligen också för att bereda andrum för en sådan prövning, som högskolans lärarekollegium begärt anstånd till den 30 juni 1929 med professurens återbesättande, vilket även bifallits av k. m:t.

Trots den höga ståndpunkt, till vilken de hittillsvarande innehavarna av professuren i beskrivande geometri fört detta ämne, förefaller det dock icke sannolikt att disciplinen med hänsyn till sin egen inneboende natur någonsin skall i reell betydelse för högskoleingenjören bliva jämbördig med en del andra och här exemplifierade grundläggande ämnen. Därmed har på intet sätt underkänts den beskrivande geometriens utomordentliga betydelse för ett stort antal konstruktiva uppgifter på skilda områden, men det vore påtaglig överdrift och brist på "common sense" att jämställa den med ovan anförda grundläggande ämnen och andra av samma höga klass.

Med den snabba anpassning, som den tekniska högskoleundervisningen måste vara underkastad för att kunna både följa och medverka till den tekniska utvecklingen, är det utomordentligt lovvärdt av lärarekollegiet, att berörda spörsmål nu upptages till prövning. Med hastigt växlande förhållanden, synes det klokt att icke schablonmässigt följa för ett eller annat decennium sedan i omfattande organisationsförslag utstakade riktlinjer, vilka måhända understundom redan stå på gränsen till unmodighet, när de lyckligt och väl hunnit passera alla sakkunniga instanser och parlamentariska blindskär. Vid lägligt tillfälle från fall till fall genomförda partiella reformer synes härvidlag mera på sin plats och ägnade att snabbast möjligt länka förhållandena in på momentant riktig bog.

Den fråga, som sålunda bl. a. nu synes böra undersökas, är huruvida undervisningen i beskrivande geometri kan tillräckligt väl betjänas med en speciallärarebefattning och professorsbeställningen budgetmässigt frigöras för trängande krav inom de grundläggande undervisningsämnenas viktiga grupp. Alternativt kan utvidgning ifrågasättas av den nuvarande professurens kompetensområde i syfte att tillgodose något av dessa krav. Oförsvarligt vore emellertid att för något på dagordningen för införande stående *tillämpningsämne* lägga embargo på professorsbeställningen i beskrivande geometri. Tillämpningsämnen ha oftast relativt lätt att bliva tillgodosedda, vilket däremot icke är fallet med de mera akademiskt betonade ämnen. De förras natur att inför industriella och parlamentariska kretsar framstå som "omedelbart" landsgagneliga gör det mestadels mycket vanskligt att ifråga om den senare lika viktiga gruppen vinna gehör även för nödvändiga utökningar. Detta förhållande gör det särskilt angeläget, att man nu begagnar det föreliggande tillfället till en önskvärd mindre omreglering inom de grundläggande disciplinernas lärarebeställningar, för att inom denna grupp på bästa sätt kunna tillgodose den moderna undervisningens krav.

INSTITUTET FÖR SVENSK UTLANDSTJÄNST

har med ingången av detta år trätt i full verksamhet. En av institutets huvudsakliga uppgifter är som bekant att genom informations- och förmedlingsverksamhet underlätta för kvalificerade och dugande svenskar att erhålla tillfredsställande utkomstmöjligheter i utlandet för längre eller kortare tid. Det blir självfallet en parallellgående uppgift för institutet att ytterligare söka stärka den förstående, som under de senaste åren vaknat i hemlandet för betydelsen av utlandssvenskarnas insatser på skilda områden.

All erfarenhet visar, huru nationell och ekonomisk expansion följas åt. Man kan därför utgå ifrån, att ett ökat antal svenskar på olika kommersiella och industriella poster i utlandet kommer att medföra nya uppslag till svensk export och svensk ekonomisk verksamhet och därmed verka allmänt gagnande för vårt land.

Den kommersiella, tekniska eller organisatoriska erfarenhet, som svenskar ha förvärvat under arbete i främmande länder, har ofta visat sig mycket värdefull för hemlandets egna företag. Härigenom ledes institutets uppgift över till att verka jämväl för återsändandet av erfarna utlandssvenskar till hemlandet i och för bästa möjliga uppbyggande på egen mark av vår exportverksamhet.

Institutets adress är Brunkebergstorg 20, Stockholm.